

Η αντιπροσώπευση έχει σημασία

Faisa Qasim και ενεργά μέλη του έργου Mentoring for Future

Αντιπροσώπευση σημαίνει να σε βλέπουν. Αυτό σημαίνει ότι πολλά είδη ανθρώπων είναι ορατά ευρέως στην κοινωνία και τις διαφορετικές πτυχές της. Ωστόσο, υπάρχουν αρκετοί βαθμοί αναπαράστασης, και μόνο το να είναι ορατό δεν είναι αρκετό. Πρέπει να ακουστούν φωνές ανθρώπων από διαφορετικά υπόβαθρα, διαφορετικές εθνότητες και διαφορετικές μειονότητες. Οι μειονότητες θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να είναι ενεργοί, ανεξάρτητοι πράκτορες. Πρέπει να είναι σε θέση να βλέπουν τους ανθρώπους σαν τον εαυτό τους στα μέσα ενημέρωσης και τον πολιτισμό ως ενεργοί δημιουργοί.

Όταν μιλάμε για την αντιπροσώπευση και το νόημά της, πρέπει να ακούσουμε τις ίδιες τις μειονότητες για να αποφύγουμε τις παγίδες του καθορισμού των πραγμάτων από μια θέση εξουσίας (Rinne & Wass 2017). Όσο περισσότερο βλέπουμε την πραγματική πολυμορφία στα μέσα ενημέρωσης, τον πολιτισμό και την κοινωνία, τόσο περισσότερο δίνουμε μια πλατφόρμα στους ανθρώπους για να είναι αυτό που είναι. Οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να θέλουν και να ελπίζουν για διαφορετικά πράγματα, να οικοδομήσουν τον εαυτό τους μια πληρέστερη ταυτότητα με τους δικούς τους όρους. Η εκπροσώπηση πρέπει να είναι συνολική, επομένως δεν βλέπουμε μόνο τις μειονότητες στις εικόνες — αλλά και ως δημιουργοί και παραγωγοί περιεχομένου (Rask 2021).

Ως πράκτορες σε μια κοινωνία

Οι μελέτες παρέχουν στην ανθρωπότητα νέες πληροφορίες που μας επιτρέπουν να αλλάξουμε τις προοπτικές μας. Αυτό οδηγεί κατευθείαν στον πολιτισμό μας, στους τρόπους εργασίας μας και στη στάση μας. Στις μελέτες για τις μειονότητες, η ποικιλομορφία των ερευνητών έχει σημασία, αφού αν και υπάρχουν σπάντα αντικειμενικότητας, είμαστε όλοι άνθρωποι και έτσι μπορούμε να είμαστε ασυνείδητα προκατειλημμένοι. Θα ήταν επίσης σημαντικό να καταρτιστούν στατιστικά στοιχεία με βάση την εθνικότητα στη Φινλανδία. Τώρα μια ολόκληρη ομάδα ανθρώπων λείπει από τα δεδομένα, καθώς η εθνικότητα δεν αποτελεί παράγοντα στις στατιστικές. Οι άνθρωποι που γεννιούνται στη Φινλανδία και μιλούν φινλανδικά ως την πρώτη τους γλώσσα, αλλά των οποίων οι γονείς είναι μετανάστες και που είναι εμφανώς μέρος μιας μειονότητας, θεωρούνται ως Φινλανδοί μόνο στα στατιστικά στοιχεία, ανεξάρτητα από το εθνικό τους υπόβαθρο. Σύμφωνα με την Elone (2020), λόγω της έλλειψης στατιστικών για την εθνικότητα, είναι αδύνατο να μελετηθεί, για παράδειγμα, ποια είναι η προβολή των εθνοτικών ομάδων στα φινλανδικά μέσα ενημέρωσης σε σύγκριση με το πραγματικό μέγεθός τους. (Elone 2020, Ruskeat Tytöt 2022).

Είμαστε καθορισμένοι από τις δικές μας εμπειρίες της κοινωνίας και πρέπει να απομακρυνθούμε ενεργά από τις προκαταλήψεις και τις συμπεριφορές που διαμορφώνονται από αυτές. Για παράδειγμα, η άποψη μιας ισότιμης κοινωνίας, όπως την βιώνει ένας λευκός δυτικός άνθρωπος, είναι διαστρεβλωμένη, δεδομένου ότι δεν χρειάστηκε να βιώσει τον δομικό ρατσισμό του κοινωνικού συστήματος. Έτσι, είναι σημαντικό οι μειονότητες που υποφέρουν από δομικό ρατσισμό να έχουν την ευκαιρία να κάνουν όλα τα πράγματα που μπορεί να κάνει η «πλειοψηφία». Είναι σημαντικό να

τονίσουμε ποιος λέει τι για ποιον, έτσι ώστε οι εικόνες, οι στατιστικές και τα δεδομένα να μην διαστρεβλώνονται από τον τρόπο που κοιτάζει ένας ξένος και να καταπατείται κάτω από την κυρίαρχη κουλτούρα — όπως δυστυχώς συνέβη σε όλη την ιστορία. (Rinne & Wass 2017, Elone 2020)

Η δική του φωνή

Είναι σημαντικό, για παράδειγμα, οι εκπρόσωποι των μειονοτήτων μεταναστών να μπορούν να εκπροσωπούνται και να μιλούν για τα θέματά τους. Ποιος άλλος θα μπορούσε να ξέρει για την εμπειρία τους; Από την άλλη πλευρά, οι εκπρόσωποι των μειονοτήτων θα πρέπει επίσης να έχουν την ελευθερία να παρουσιάζονται όχι μόνο ως μέλη μιας μειονότητας. Οι άνθρωποι είναι πολλά πράγματα και η ταυτότητα δεν περιορίζεται σε ένα χαρακτηριστικό. Ένα άτομο δεν μπορεί να αντιπροσωπεύει μια ολόκληρη μειονότητα, καθώς υπάρχει μεγάλη διαφορά και διαφορετικές σκέψεις μέσα σε μια μειονοτική ομάδα. Το κλειδί για την πραγματική αναπαράσταση δεν έγκειται στην ομοιογενή παρουσίαση. Εδώ το περιεχόμενο και οι δημιουργοί του πολιτισμού γίνονται ζωτικής σημασίας. (Rask 2021)

Καθώς ένα άτομο από μια εθνοτική μειονότητα βλέπει τους άλλους σαν τον εαυτό του στα πολιτιστικά προϊόντα ως ποικίλους και διαφορετικούς παράγοντες, οι ιδέες του για τις δικές τους δυνατότητες στη ζωή διευρύνονται αυτόματα (Qasim 2022).

Είναι περισσότερο κακό παρά καλό να επιμείνουμε ότι οι μειονότητες μιλούν μόνο για τα ίδια θέματα και λαμβάνουν θέση γι' αυτά, αντί να τους δίνουν την ευκαιρία να είναι απλώς άνθρωποι με τα διαφορετικά χαρακτηριστικά και τα ενδιαφέροντά τους. Αυτό συνδυάζεται συχνά με το ελεύθερο εκπαιδευτικό έργο που τα μέλη των μειονοτήτων συχνά αναγκάζονται να κάνουν προς όφελος της πλειοψηφίας. Όσοι γεννιούνται με προνόμια θα πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να μάθουν για τον εαυτό τους, και όταν ζητούν εκπαίδευση από μειονότητες, θα πρέπει να αποζημιώνονται για το χρόνο, τη γνώση και το μειονοτικό άγχος που προκαλείται από την εκπαίδευση.

Η διαφορετικότητα της εκπροσώπησης

Στις αρχές του 2022, οι Faisa Qasim και Salaado Qasim οργάνωσαν έκθεση φωτογραφίας *Suuria unelmia — tarinoita suomalaisista (Dreaming Big — Stories of Finns)*. Η έκθεση έδωσε το φως σε άτομα από φινλανδικές μειονότητες που έχουν εγκατασταθεί σε θέσεις στη φινλανδική κοινωνία. Περιελάμβανε, για παράδειγμα, πολιτικούς, ηθοποιούς, συγγραφέα, ρεπόρτερ, αθλητή και ψυχοθεραπευτή. Στις ανασκοπήσεις της έκθεσης υπογραμμίστηκε η σημασία της εκπροσώπησης, ιδιαίτερα η ποικιλομορφία της εκπροσώπησης. «Οι ιστορίες της έκθεσης έδωσαν φως στη σημασία της ποικιλόμορφης και θετικής αναπαράστασης και διεύρυναν τους ορίζοντες της φινλανδικότητας. Πολλές ιστορίες έδειξαν τη δύναμη του να δίνουν το παράδειγμα», δήλωσε ο διοργανωτής Salaado Qasim για την έκθεση.

Επίσης, οι ιστορίες που συνόδευαν τις φωτογραφίες ανέδειξαν τη σημασία των παραδειγμάτων στη ζωή των νέων. Όταν βλέπεις ανθρώπους σαν εσένα να κάνουν διαφορετικά πράγματα, ο κόσμος γίνεται πιο ανοιχτός και το φάσμα των επιλογών ευρύτερο στη ζωή τους.

Η κοινωνία μας παρουσιάζει σε μεγάλο βαθμό μόνο ένα είδος ανθρωπιάς ως το πρότυπο της δυτικής κοινωνίας. Αυτή η απεικόνιση είναι πολύ λευκή και στενή, και μπορεί να είναι περιορισμένη και ακόμη και επικίνδυνη. Φυσικά, λειτουργεί για μερικούς ανθρώπους, καθώς μπορούν να δουν τον εαυτό τους σε αυτή την παραδοσιακή απεικόνιση. Αυτό που είναι τοξικό σε αυτό είναι η θέση της δύναμης στις εικόνες. Αυτό σημαίνει ότι πολλοί, για παράδειγμα άνθρωποι με μεταναστευτικό υπόβαθρο, δεν ταιριάζουν σε αυτό το καλούπι και υποφέρουν κάτω από το ζυγό του, ή αντίθετα ζουν προσπαθώντας να κυνηγήσουν συνειδητά ή ασυνειδητά. Η στενότητα των εικόνων προκαλεί, στη χειρότερη, άμεση απειλή. Όταν οι άνθρωποι δεν βλέπουν αρκετή ποικιλομορφία στα μέσα ενημέρωσης και τις πολιτιστικές εικόνες, δεν την καταλαβαίνουν όταν την συναντούν. Αυτό οδηγεί σε φόβο και ακόμη και βία προς διαφορετικές μειονοτικές ομάδες. (Syystaival 2020)

Η αναγνώριση δίνει δύναμη στο μεγάλο όνειρο

Ένα εξαιρετικό παράδειγμα της ποικιλομορφίας της εκπροσώπησης είναι το παιδικό βιβλίο *Anisa tahtoo kierrättää* (*Anisa Wants to Recycle*, 2022) του Salaado Qasim. Το επίκεντρο του βιβλίου δεν είναι ο συνήθης ρατσισμός που συνδέεται με τις εθνοτικές μειονότητες ή η προώθηση της πολυπολιτισμικότητας που συχνά απαιτείται από αυτές. Στο βιβλίο, η Anisa γίνεται απλώς Anisa — το ιστορικό της και το δυνητικό μειονοτικό άγχος δεν επισημαίνονται ως θέματα. Αντ' αυτού, ο πρωταγωνιστής ενδιαφέρεται για την ανακύκλωση, και αυτό είναι το θέμα της ιστορίας. Στις εικονογραφήσεις της παρουσιάζονται με φυσικό τρόπο τα καφέ παιδιά και οι οικογένειες. Όπως ακριβώς οι άνθρωποι.

Το βιβλίο δείχνει μια σημαντική αναπαράσταση σε καφέ παιδιά, καθώς και δείχνει διαφορετικούς ανθρώπους που κάνουν διαφορετικά πράγματα για να δουν όλα τα παιδιά, κάτι που είναι πολύτιμο. Αυτός είναι ένας τρόπος για να αναιρέσουμε την υπεροχή της λευκότητας στην κοινωνία μας. Είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της κοινωνίας μας η κυρίαρχη ομάδα να μην περιορίζει τις μειονότητες σε ορισμένους μόνο ρόλους, δεδομένου ότι αυτό παίζει ρόλο στο να μην αφήσουν αυτές τις ομάδες να απελευθερωθούν από την αρνητική εκπροσώπηση.

Ένα άλλο σημαντικό παράδειγμα βιβλίου για τη διεύρυνση της αντιπροσώπευσης είναι ένα έργο βασισμένο στην έκθεση *Suuria unelmia, Suuria unelmia — tarinoita suomalaisista, jotka muuttivat maailmaa* (*Ιστορίες των Φινλανδών που άλλαξαν τον κόσμο*), γραμμένο από τους Salaado Qasim, Faisa Qasim και Roosa Oksanen. Το βιβλίο οδηγεί στο σπίτι το σημείο της ανάγκης διαφορετικότητας στην εκπροσώπηση: Υπάρχουν ατελείωτοι τρόποι να ακολουθήσετε το δικό σας μονοπάτι και κάθε ιστορία είναι εξίσου πολύτιμη. Ως εκ τούτου, κάθε άτομο χρειάζεται υποστήριξη για να βρει τα όνειρά του και να τα κάνει πραγματικότητα — καθώς και εμπνευσμένα πρότυπα που δείχνουν ότι όλα είναι δυνατά», αναφέρει η εισαγωγή του βιβλίου.

Μόνο το γεγονός ότι ο τίτλος του βιβλίου περιλαμβάνει τη λέξη «Finns» είναι ζωτικής σημασίας για την αναπαράσταση. Στο βιβλίο, οι influencers μοιράζονται τις διαφορετικές ιστορίες και τα μονοπάτια της ζωής τους με τον αναγνώστη — και είναι όλοι Φινλανδοί. Αυτό το είδος εμπειρίας ταυτοποίησης είναι ανεκτίμητο για ανθρώπους που δεν είχαν προηγουμένως πρόσβαση σε παρόμοιο επίπεδο εκπροσώπησης στην τρέχουσα πολιτιστική ατμόσφαιρα.

Shadia Rask (2021) γράφει στο δοκίμιό της, *Representaatiolla on merkitystä — Näillä keinoilla lisää työyhteisösi moninaisuutta (Representation matters — Εδώ είναι πώς μπορείτε να ενισχύσετε την ποικιλομορφία στην κοινότητα εργασίας σας)*: «Η εκπροσώπηση έχει να κάνει με την ταυτοποίηση και την ορατότητα. Ιδιαίτερα στην παιδική ηλικία και τη νεολαία, κατασκευάζουμε τις ταυτότητές μας και διαμορφώνουμε τους εαυτούς μας μετά από ανθρώπους που νομίζουμε ότι είναι σαν εμάς. Είναι εξαιρετικά επιβλαβές εάν δεν υπάρχουν πρότυπα ρόλων ή οι άνθρωποι που πρέπει να ταυτιστούν βρίσκονται μόνο σε στενούς και στερεοτυπικούς ρόλους» (Rask 2021). Η έκθεση φωτογραφίας που απευθύνεται σε νέους στην περιοχή της πρωτεύουσας που αναφέρθηκε προηγουμένως αντιμετωπίζει αυτή την ανάγκη. Οι άνθρωποι δεν μπορούν να γίνουν αυτό που δεν μπόρεσαν να δουν (Syystaival 2020).

Η κοινωνία μας βρίσκεται σε κατάσταση ροής και οι παρωχημένες εικόνες και συμπεριφορές πρέπει να σπάσουν για να ενισχύσουν την ευημερία των ανθρώπων και την αίσθηση του ανήκειν. Δεν είμαστε ίδιοι και δεν είμαστε μόνοι εδώ. Ο αμοιβαίος σεβασμός και η κατανόηση, καθώς και ο εντοπισμός ιστορικών κατασκευών που εισάγουν διακρίσεις και η απαίτηση αλλαγής τους, αποτελούν τρόπους για να ωθήσουν την κοινωνία προς ένα πιο ισότιμο μέλλον.

Άσκηση 1: Δείτε την έννοια του τροχού εξουσίας. Παρατηρήστε ότι ο τροχός δεν απεικονίζει την επιθυμητή κατάσταση, αλλά είναι μια συνεχώς μεταβαλλόμενη απεικόνιση της άνισης κατανομής της ατομικής δύναμης και ευημερίας σε διαφορετικές καταστάσεις. Σκεφτείτε πού θα ταίριαζε στις διάφορες κατηγορίες του τροχού δύναμης. Πού ταιριάζουν τα μέλη της ομάδας σας; Πώς θα μπορούσε αυτό να επηρεάσει την ομάδα σας και πώς προωθεί την ισότητα; Ποιες είναι οι ιδιαίτερες δυνάμεις σας και πώς θα μπορούσατε να τις βελτιώσετε; Θα μπορούσε η δουλειά σας να έχει ως στόχο να σπάσει την ανισότητα που απεικονίζεται στον τροχό ισχύος;

Άσκηση 2: Σκεφτείτε και προσπαθήστε να θυμηθείτε αν έχετε συναντήσει ποτέ τρόπους παράστασης στην τέχνη ή σε πολιτιστικές δραστηριότητες που σας έκαναν να μπερδευτείτε ή θέλετε να αντισταθείτε ή να αμφισβητήσετε αυτό που μόλις είδατε/εμπειρία; Για παράδειγμα, παρακολουθώντας μια δραστηριότητα ή ένα ρόλο τις αξίες του οποίου δεν μοιράζεστε. Συζητήστε και μοιραστείτε τις εμπειρίες σας.

Ομαδική άσκηση 3: Δοκιμάστε αυτή την άσκηση σχετικά με την εμπειρία της όρασης με την ομάδα σας. Συστηθείτε με τους τρόπους που περιγράφονται παρακάτω. Σε προσέχουν οι άνθρωποι αν δεν πεις τίποτα ή δεν έχεις οπτική επαφή; Πώς είναι να σε αγνοούν;

Μπορείτε να διαφοροποιήσετε την άσκηση ατελείωτα. Συζητήστε τα συναισθήματα που η άσκηση σας έκανε να αισθανθείτε.

Η ομάδα παρακολουθεί καθώς περπατάτε ήρεμα μπροστά τους, κοιτάζτε τα για λίγο, πείτε τους το όνομά σας και στη συνέχεια φεύγετε ήρεμα.

Η ομάδα παρακολουθεί καθώς περπατάς μπροστά τους, τους κοιτάς σιωπηλά για λίγο και μετά φεύγεις.

Η ομάδα παρακολουθεί καθώς περπατάτε μπροστά τους, αλλά δεν έχετε οπτική επαφή. Κι αν έρθεις να συστηθείς, αλλά η ομάδα φεύγει, ή αρχίσει να φωνάζει τα ονόματά της;

Προχωρημένη άσκηση: Οι αρχές ενός ασφαλέστερου χώρου έχουν ως στόχο να επιτρέψουν ανοικτές και με σεβασμό δράσεις και συζητήσεις που προωθούν την ισότητα. Οι αρχές ενός ασφαλέστερου χώρου συχνά γράφονται, αλλά μπορούν εξίσου να απεικονιστούν δημιουργικά, για παράδειγμα, μέσω της τέχνης. Το σημαντικό είναι ότι όλοι οι συμμετέχοντες γνωρίζουν τις αρχές και δεσμεύονται να τις ακολουθήσουν. Η ομάδα ή ο οργανισμός σας έχει αρχές για έναν ασφαλέστερο χώρο; Αν όχι, ελάτε μαζί με όλους. Εάν έχετε ήδη κατευθυντήριες γραμμές για έναν ασφαλέστερο χώρο, περάστε τις μαζί και δείτε αν χρειάζονται ενημέρωση και συζητήστε πώς οι κατευθυντήριες γραμμές τίθενται σε εφαρμογή τώρα. Ο εκπαιδευτής βεβαιώνεται ότι η συζήτηση δεν γίνεται προσωπική, αλλά η κατευθυντήρια γραμμή δημιουργείται και συζητείται με έμφαση στο θέμα. Για συμβουλές, μπορείτε να αναζητήσετε διαφορετικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον ασφαλέστερο χώρο στο διαδίκτυο.